

وزارت تحصیلات عالی
معینیت علمی
ریاست انکشاف برنامه های علمی

نصاب تحصیلی رشته اقتصاد و توسعه زراعتی

سال ۱۳۹۸ هـ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیام وزیر تحصیلات عالی

انکشاف پایدار کشور و جامعه مستلزم ایجاد نهادهای باکیفیت آموزشی از سطح پایین تا بالاست، تا بتوانند افراد جامعه را مجهز با دانش و مهارت‌های مورد نیاز جامعه تربیت کنند. وزارت تحصیلات عالی به منظور نیل به این امر مهم برنامه‌های بنیادی را روی دست گرفته است که یکی از آن‌ها تدوین نصاب پویا که پاسخ‌گوی نیاز محصلان و در نهایت پاسخ‌گوی نیاز جامعه بوده و با تطبیق آن اهداف نظام سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشور برآورده شده بتواند، است. نصاب تحصیلی که در نتیجه‌ی تطبیق آن افرادی به جامعه تقدیم شوند که با دانش مسلکی، علمی و فنی خویش در بازار کار به سطح کشور و منطقه موقعیت خود را تثبیت کرده بتوانند و از لحاظ فرهنگی و اخلاقی، هموطن خوب برای هموطنان، هم‌شهری خوب برای هم‌شهریان و سرانجام پدر و مادر خوب برای فرزندان خود بار آیند.

در پلان استراتژیک ملی وزارت تحصیلات عالی، تدوین نصاب تحصیلی معیاری به‌عنوان یکی از اهداف اصلی در نظر گرفته شده است و بنابراین به کمیسیون ملی نصاب تحصیلی وظیفه سپرده شد تا رهنمود انکشاف و بازنگری نصاب تحصیلی را ترتیب نموده، به منظور آغاز روند بازنگری اساسی و توحید نصاب ملی در دسترس همه‌ی پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی کشور قرار دهند. روند بازنگری نصاب تحصیلی تمام رشته‌ها در اوایل سال 1397 از مرحله‌ی نیازسنجی از سطح دیپارتمنت‌ها، پوهنچی‌ها و پوهنتون‌ها و به اشتراک کارشناسان از نهادهای دولتی و خصوصی آغاز و همچنان مدل‌های متعددی سایر کشورها نیز مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت.

خرسندیم که روند بازنگری نصاب‌های تحصیلی رشته‌های مختلف پوهنچی‌های زراعت کشور؛ مبتنی بر رهنمود بازنگری نصاب، همت و همکاری همه‌جانبه‌ی مسئولین و اعضای کادر علمی پوهنچی‌های زراعت پوهنتون‌های کشور در رشته‌های مربوط با تلاش‌های مستمر، صادقانه و تخصصی همکاران ما در نهادهای یادشده در تمامی مراحل از جمله مرحله نیازسنجی، بررسی‌های مسلکی در کمیته‌های تخصصی و برگزاری کلسترهای ملی تکمیل گردید.

اکنون با افتخار نصاب‌های بازنگری شده‌ی رشته‌های اگرونومی، اقتصاد و توسعه زراعتی، بایوتکنالوژی و تولید تخم‌های بذری، تکنالوژی مواد غذایی، حفاظه نباتات، جنگلداری و منابع طبیعی، خاکشناسی و آبیاری، علوم حیوانی، هارتيکلچر و مدیریت و تجارت محصولات زراعتی را منحيث نصاب نهایی شده در وزارت تحصیلات عالی افغانستان، جهت تطبیق در تمام پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی تقدیم جامعه علمی خویش می‌نماییم. امید با تطبیق آنها بسا از خلاها و کاستی‌های قبلی رفع گردیده، خدمات با کیفیت بهتر و بازدهی مؤثرتر در عرصه‌ی تحصیلات عالی صورت گیرد.

در پایان از همه دست‌اندرکاران برنامه‌ی ملی بازنگری و انکشاف نصاب تحصیلی، به‌خصوص از استادان پرتلاش شامل در این روند، رؤسای پوهنچی‌ها و آمرین بخش‌های مربوطه، اعضای محترم کمیسیون ملی نصاب تحصیلی و همکاران ریاست انکشاف برنامه‌های علمی که در تدوین نصاب‌های تحصیلی هرکدام به سهم خویش توان و استعداد خود را به خرج داده‌اند، کمال قدردانی و سپاس‌گزاری می‌نمایم و از آفریدگار جهان برای همه موفقیت‌های بیشتر از پیش را استدعا دارم.

پوهنمل عبدالتواب بالاگرزی

معین علمی و سرپرست وزارت تحصیلات عالی

برنامه ملی بازنگری و انکشاف نصاب های تحصیلی

نصاب تحصیلی از عناصر مهم و کلیدی برنامه های علمی در وزارت تحصیلات عالی است. تطبیق نصاب تحصیلی معیاری منحنی نقشه راه برای محصلان و تربیه نیروی بشری کشور، از یک سو باعث بهبود کیفیت تدریس و آموزش در نهاد های تحصیلی گردیده و از سوی دیگر فارغان با دانش و شایسته طبق نیاز بازار کار را به جامعه تقدیم میکند. از همین رو، وزارت تحصیلات عالی به عنوان اساسی ترین نهاد تنظیم کننده امور تحصیلات عالی در کشور، روند بازنگری و انکشاف نصاب های تحصیلی پوهنتون های کشور با اهداف تنظیم آن مطابق به نیاز بازار کار، ضرورت استخدام کنندگان با رعایت معیار های پذیرفته شده جهانی در هر رشته تحصیلی را با شعار "ملت واحد- نصاب تحصیلی واحد" در تمامی پوهنتون ها و موسسات تحصیلات عالی از سطح دیپارتمنت، پوهنجی، پوهنتون تا وزارت تحصیلات عالی، آغاز نموده و قرار است یکصد و شصت و پنج رشته مختلف فارغ ده دوره لیسانس موجود در کشور تحت پوشش این برنامه قرار گیرند.

روند انکشاف نصاب با مرحله نیاز سنجی آغاز گردید که در آن به منظور تشخیص نیاز بازار کار، اعضای کادر علمی موسسات تحصیلات عالی اعم از دولتی و خصوصی با ادارات ذیدخل، نخبه ها و مراجع استخدام کننده نشست های مشورتی را دایر نموده و بعد از جمع آوری نظریات آنها، آنها به عنوان مواد کار در کلسترهای تخصصی رشته توسط متخصصین نصاب سازمان مورد تحلیل و تجزیه قرار داده و در تنظیم نصاب های تحصیلی جدید از آن استفاده صورت گرفته است.

کلستر بازنگری نصاب های تحصیلی عبارت از گروهی از افراد متخصص، مجرب و ذیدخل در رشته مربوطه اعم از استادان صاحب نظر پوهنتون های دولتی و خصوصی، نمایندگان استخدام کنندگان (دولتی و خصوصی)، متخصصین ورزیده از پوهنتونهای خارجی، نماینده فارغ التحصیلان سالهای اخیر و نماینده کمیسیون ملی نصاب وزارت تحصیلات عالی اند که بعد از مرور سایر نصاب های موجود و ریفرنس های بین المللی نیازسنجی ها را کار شناسی نموده و در چندین مرحله نصاب ها را انکشاف میدهند.

در بازنگری نصاب های تحصیلی که براساس اهداف آموزشی هر رشته نصاب ترتیب شده و برای هر مضمون و درس اهداف آموزشی تعریف شده که با اهداف آموزشی رشته مطابقت دارد، بر علاوه سایر نصاب های رایج در کشور، ریفرنس های معتبر رشته های مشابه در دیگر کشور ها نیز مورد مطالعه قرار گرفته و از آن ها استفاده شده است. توجه به مهارت ها و توانایی های محصلان مانند، مهارت استفاده از تکنالوژی معلوماتی، طرز تفکر انتقادی یا (Critical thinking)، توجه به کار عملی (Internship)، مهارت محاوره و ارتباطات، بلدیت با کار گروهی و روحیه همکاری، تقویه خلاقیت و نو آوری، مهارت های حل مشکل، مهارت های آموزش مادام العمر (Life Time Learner)، آگاهی از کلتور های متفاوت جهانی، تقویه حس وطن دوستی و روحیه اسلامی و علاوه بر آن به معیارهای که توسط سازمان یونسکو به عنوان مهارت های قرن بیست و یکم تعریف گردیده نیز پرداخته شده و رعایت گردیده است. برنامه ملی بازنگری و انکشاف نصاب تحصیلی به همکاری کمیسیون ملی نصاب تحصیلی توسط ریاست انکشاف برنامه های علمی وزارت تحصیلات عالی تطبیق میگردد. جا دارد که از همکاری اعضای محترم کمیسیون ملی نصاب و سایر اعضای ذیدخل برنامه که با زحمات خستگی نا پذیر خویش در اکمال این برنامه ملی سهم داشته اند، اظهار سپاس و قدر دانی نماییم.

پوهنمل خواجه زبیر صدیقی

رئیس انکشاف برنامه های علمی

پیشگفتار

فراگرفتن آموزش های معیاری و عصری در عرصه های علوم زراعتی و تربیه متخصصین در بخش های مختلف زراعت رسالت مهمی است که پوهنخی های زراعت به عنوان نهاد های تحصیلات عالی عهده دار آن هستند.

نهادهای علمی زمانی میتوانند در اجرای رسالت خویش موفق باشند که علاوه بر ارائه آموزش های نظری به ارتقاء مهارت های عملی محصلان و اصلاح نصاب درسی به منظور فراهم آوری فرصت های شغلی بیشتر برای فارغ التحصیلان بیش از پیش عطف توجه نمایند. در تحصیلات عالی هر کشور نصاب تحصیلی (Curriculum) یک رکن اساسی میباشد. نصاب تحصیلی در واقعیت امر بیوگرافی (شناسنامه) مشخصات و خصوصیات هر مضمون (کورس) بوده که به منزله رهنمود فشرده و جامع برای موضوعاتی که قرار است تغییر در فهم، سلوک و مهارت مسلکی محصلان به شکل مطلوب مطابق به اهداف مطروحه فراهم سازد، می باشد.

در سطح هر یک از پوهنتون ها، پوهنخی ها کمیته های نصاب تحصیلی موجود میباشد و این کمیته ها وظیفه دارند تا نصاب تحصیلی را که در سال های گذشته تدریس می گردید مورد ارزیابی، بازنگری و انکشاف قرار داده، مطابق نیاز جامعه، بازار کار، پیشرفت تکنالوجی، آخرین دستاوردهای علمی و بلاخره مطابق به استندرد ها و معیار های محلی، ملی و جهانی عیار سازند. وزارت تحصیلات عالی نیز بر همین موارد تاکید مینمایند.

کمیته های بازنگری نصاب در سطح پوهنخی ها و پوهنتون ها با تدوین و توزیع پرسشنامه از اعضای کادر علمی، فارغ التحصیلان، محصلین بر حال و استخدام کننده های دولتی و خصوصی در زمینه نقاط ضعف، قوت، فرصت ها و چالش های موجود در نصاب های درسی رشته های مختلف معلومات مورد نیاز خود را جمع آوری مینمایند. تجزیه و تحلیل این پرسشنامه ها و مصاحبه ها در هر رشته نقاط ضعف و قوت را مشخص و فرصت ها و چالش های موجود را انعکاس میدهند. بر همین مبنی برای اصلاح و بازنگری نصاب تحصیلی پلان های عملیاتی طرح و اولویت ها مشخص گردید.

در پوهنخی زراعت کار بازنگری، توحید و معیاری سازی نصاب درسی بالای ده رشته مختلف آغاز گردید. در این روند نصاب های تحصیلی پوهنخی های دولتی در سطح وزارت تحصیلات عالی مورد بازنگری و انکشاف قرار گرفت. که در سه مرحله کلستر های پوهنخی های زراعت در سطح ملی، مطالعه نیاز های بازار کار و بررسی الگوهای مختلف از سایر کشور ها؛ تدوین نصاب واحد معیاری در سطح ملی به انجام رسید.

توقع می رود با تطبیق نصاب جدید پوهنخی زراعت، دانش آموخته گان رشته های مورد نظر با دانش عمیق تر، مهارت های بیشتر، نگرش مسئولیت پذیری و تعهد صادقانه طوریکه بتوانند با سهولت های بهتری وارد عرصه کار گردیده، خدمات با کیفیت و تخصصی را به جامعه انجام دهند. آرزو داریم این دانش آموخته گان دارای مهارت مسلکی بالا، آشنایی با مهارتهای کمپیوتر و انترنت همچنان مسلط به زبان های بین المللی، اعتماد به نفس، صداقت، توانمند به انجام تحلیل و تجزیه علمی مسایل اجتماعی می باشند.

فهرست مندرجات

ب	پیام وزیر تحصیلات عالی	.....
ج	برنامه ملی بازنگری و انکشاف نصاب های تحصیلی	.....
د	پیشگفتار	.....
ه	فهرست مندرجات	.....
1	مقدمه	.....
1	دیدگاه	.....
2	ماموریت	.....
2	اهداف آموزشی	.....
2	نتایج متوقعه	.....
2	معرفی دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی	.....
3	نیاز سنجی	.....
3	معرفی محتوی	.....
4	موجودیت کار آموزی یا انترنشیپ و سیر علمی	.....
5	تناسب کارهای عملی و نظری	.....
5	روش های آموزش و تدریس	.....
5	شیوه های ارزیابی محصلان	.....
5	پالیسی حاضری	.....
6	پالیسی نمره دهی	.....
7	جدول توحیدی مضامین هشت سمستر	.....
15	مفردات مضامین اختصاصی دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی	.....
15	مفردات مضمون مبادی ترویج زراعتی	.....
22	مفردات مضمون حسابداری زراعتی	.....
26	مفردات مضمون مبادی اقتصاد زراعتی	.....
32	مفردات مضمون مدیریت فارم	.....
39	مفردات مضمون اقتصاد انکشاف زراعتی	.....
45	مفردات مضمون مبادی احصائیه زراعتی	.....

53	مفردات مضمون اقتصاد کلان/PPP
60	مفردات مضمون مدیریت پروژه
69	مفردات مضمون بازاریابی محصولات زراعتی
77	مفردات مضمون سازمان های دهقانی
83	مفردات مضمون روش تحقیق
90	مفردات مضمون پلانگذاری پروگرام های زراعتی
94	مفردات مضمون جامعه شناسی روستایی
100	مفردات مضمون مدیریت معاملات زراعتی
106	مفردات مضمون روش های احصائیوی
114	مفردات مضمون اقتصاد تولید زراعتی
120	مفردات مضمون تجارت بین المللی محصولات زراعتی
126	مفردات مضمون انتشار و قبول نوآوری ها
134	مفردات مضمون انکشاف دهات
140	مفردات مضمون مونوگراف
145	مفردات مضمون مدیریت تمویل زراعتی
151	مفردات مضمون پالیسی های زراعتی
159	مفردات مضمون اقتصاد منابع طبیعی
166	منابع استفاده شده در تهیه نصاب تحصیلی دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی
167	لست اعضای اشتراک کننده گاه جلسه تدوین، تنظیم و صحافت نصاب تحصیلی رشته اقتصاد و توسعه زراعتی
167	لست مضامین پوهنتون شمول
169	مفردات درسی مضامینی که توسط سایر دیپارتمنت های پوهنخی زراعت تدریس میگردد

مقدمه

دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی یکی از دیپارتمنت های مهم پوهنخۍ زراعت شمرده می شود. هدف اساسی تاسیس این دیپارتمنت، فراهم نمودن زمینه آموزش مسلکی (نظری و عملی) برای محصلین رشته اقتصاد و توسعه زراعتی جهت کمک به جامعه دهقانی و مالداري و سکتور خصوصی کشور در تشخیص و حل مشکلات سکتور زراعت و مدیریت بهتر منابع تولید جهت ارتقای مؤلديت، مصؤنيت غذایی و ارتقای سطح زندگی جامعه دهقانی و رشد پایدار اقتصاد ملی می باشد.

ساختار، محتوا و بازدهی نصاب درسی در نظام تحصیلات عالی یک کشور اگر بر اساس معیار های علمی و بین المللی باشد؛ عامل توسعه همه جانبه جامعه و پدید آورنده افق های روشن برای نسل های بعدی است. برای رسیدن به این اهداف، بازنگری و تجدید نظر به صورت مستمر در نصاب های درسی به عنوان یک عنصری تاثیر گذار و سودمند، پذیرفته شده است. چنانچه بازنگری نصاب درسی در پوهنتون ها و نهاد های تحصیلات عالی در سطح جهان امر مهم و مداوم شمرده می شود. پرداختن به مشکلات جامعه و ارائه راهکار های عملی برای رفع آن ها بدون داشتن نصاب تحصیلی به روز شده و معیاری امکان پذیر نمی باشد. تلاش های دوامدار تحصیلات عالی افغانستان، از سطح دیپارتمنت ها تا مقام وزارت تحصیلات عالی نیز بر این مهم استوار است که نقشه راه تحصیلات عالی؛ داشتن نصاب تحصیلی معیاری در تمامی رشته ها زراعت است.

تیم های تخصصی تدوین، تدقیق و نهایی سازی نصاب رشته های زراعت پوهنتون های دولتی و خصوصی کشور افتخار دارند که در پرتو قوانین و پالیسی های وزارت محترم تحصیلات عالی، تحت نظر ریاست محترم انکشاف برنامه های علمی، مبتنی بر استراتژی پوهنتون ها و مؤسسات تحصیلات عالی مربوطه خویش و استادان پوهنتون های دولتی و خصوصی مرکز و ولایات در قالب کمیته های تخصصی بازنگری نصاب تحصیلی رشته های مختلف زراعت کارهای خود را به صورت دقیق و همه جانبه منسجم نموده است.

به منظور توحید و بازنگری نصاب تحصیلی رشته های زراعت در سطح دیپارتمنت های پوهنتون ها مختلف مرکز و ولایات آغاز گردید. در این مرحله نیاز سنجی از محصلین، اعضای کادر علمی، ذینفع های محلی، ملی و بین المللی از طریق توزیع پرسشنامه ها، انجام مصاحبه ها و تدویر ورکشاپ ها انجام یافت. همچنان به هدف بهره گیری از تجربیات سایر کشورها؛ مطالعه نصاب های تحصیلی برخی پوهنتون های معتبر کشورهای منطقه و جهان شامل پوهنتون های از کشورهای هندوستان، پاکستان، ایران، مالیزیا، ایالات متحده امریکا، جاپان و پوهنتون های اروپایی نیز صورت گرفت. همچنان از تجربیات برخی از متخصصین اصلاح نصاب تحصیلی داخلی و خارجی که در زمینه انکشاف تحصیلات عالی افغانستان به خصوص رشته های مورد نظر، دارای تجربه و تخصص بودند، استفاده بهینه صورت گرفته است.

دیدگاه

ارتقاء ظرفیت علمی و اکادمیک دیپارتمنت منحیث یک نهاد علمی، تحقیقاتی و انکشافی در عرصه اقتصاد و توسعه زراعتی به سطح ملی، منطقوی و بین المللی.

ماموریت

تقدیم نمودن متخصصین ورزیده به جامعه در سطح لیسانس در عرصه اقتصاد و توسعه زراعتی، کمک به دانش و پالیسی سازی از طریق انجام تحقیقات علمی و سهمگیری در پروسه انکشاف اقتصادی.

اهداف آموزشی

- تهیه برنامه های آموزشی جهت تقویت مهارتها، و دانش نظری (تیوریک) و عملی به محصلین در عرصه های اقتصاد زراعتی و منابع تولید، مدیریت تشبثات زراعتی، ترویج و تعلیمات زراعتی و انکشاف دهات با در نظر داشت تقاضای بازار.
- انجام تحقیقات علمی برای حل مشکلات اجتماعی- اقتصادی، بهبود روند آموزش، انکشاف زراعت و تهیه مواد برای ساختن پالیسی ها.
- سهم گیری فعال در پروسه انکشاف اقتصادی با عرضه خدمات مشورتی و مشارکت در تطبیق پروژه های انکشافی.

نتایج متوقعه

محصلین این رشته در طول چهار سال از مهارت های مختلف برخوردار می شوند. آن ها در مدیریت منابع تولید و منابع طبیعی کشور، اقتصاد زراعتی کشور، روش های ترویج تکنالوژی و میتود های کشت و تولید محصولات زراعتی، طرح و تطبیق پروگرام های زراعتی، پالیسی و ستراتیژهای زراعتی، مدیریت پروژه های زراعتی، مدیریت فارم ها و مزارع کشور، بازاریابی و ارزش افزایی محصولات زراعتی، مدیریت تشبثات زراعتی، سیستم های تولیدات زراعتی در کشور، نقش سکتور زراعت و مالداری در اقتصاد خانواده ها و اقتصاد ملی، مشکلات و چالش های عمده سکتور زراعت و انکشاف دهات کشور معلومات ضروری را فرا میگیرند. همچنان با روش و طریقه های انجام دادن تحقیقات علمی، مطالعات مختلف ارزیابی پروژه ها، مطالعه امکان پذیری، مطالعه چالش های و فرصت های سکتور زراعت و انکشاف دهات، سروی های تخنیکی، تحلیل و تجزیه ارقام، نوشتن راپور های علمی، و ارائه مونوگراف ها آشنایی حاصل می کنند.

بعد از چهار سال تحصیل؛ فارغین این رشته می توانند با استفاده از مهارت ها، معلومات و دانش حاصله خویش مانند کارمندان تخنیکی و مدیریتی در ادارات دولتی و غیر دولتی کار نمایند و در بهبود وضعیت دهاقین کشور و رشد اقتصاد ملی نقش خویش را ایفاء نمایند. و یا اینکه به شکل مُتَشَبِّث در بخش های مدیریت تولید محصولات زراعتی و همچنان در بخش بازاریابی محصولات زراعتی و مالداری از قبیل جمع آوری، سورت و درجه بندی، پروسس (تغییر شکل)، ذخیره و انتقال محصولات زراعتی فعالیت نمایند و همچنان می توانند در پروسس و تغییر شکل مواد غذایی از قبیل رُب سازی، مربا، آچار، کنسروهای مواد غذایی و غیره (مصروف کار شوند.

معرفی دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی

دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی یکی از دیپارتمنت های مهم پوهنخُی زراعت شمرده می شود. این رشته اساسات اقتصاد و ترویج در سکتور زراعت را مطالعه میکند و سعی میکند که دانش تکنالوژی های جدید و مناسب را به شکل درست به دهاقین کشور انتقال دهد، همچنان میخواهد که از منابع موجود تولید (زمین، آب، علفچر ها، جنگلات، قوای بشری و غیره) کشور به خاطر بهبود وضعیت اقتصادی دهاقین و رشد اقتصاد ملی استفاده

اعظمی صورت گیرد. هدف اساسی تاسیس این دیپارتمنت، فراهم نمودن زمینه آموزش مسلکی (نظری و عملی) برای محصلین رشته اقتصاد و توسعه زراعتی جهت کمک به جامعه دهقانی و مالدارانی و سکتور خصوصی کشور در تشخیص و حل مشکلات سکتور زراعت و مدیریت بهتر منابع تولید جهت ارتقای مؤدیت، مصونیت غذایی و ارتقای سطح زندگی جامعه دهقانی و رشد پایدار اقتصاد ملی می باشد.

ساحه کار این دیپارتمنت وسیع بوده، محصلین این رشته در طول چهار سال از مهارت های مختلف برخوردار میشوند، آنها در مدیریت منابع تولید و منابع طبیعی کشور، اقتصاد زراعتی کشور، روش های ترویج تکنالوژی و میتود های کشت و زرع محصولات، طرح و تطبیق پروگرام های زراعتی، پالیسی و ستراتیژی های زراعتی، مدیریت پروژه های زراعتی، مدیریت فارم ها و مزارع کشور، مدیریت تولید محصولات زراعتی، بازاریابی و ارزش افزایی محصولات زراعتی، مدیریت تشبثات زراعتی، سیستم های تولیدات زراعتی در کشور، نقش سکتور زراعت و مالدارانی در اقتصاد خانواده ها و اقتصاد ملی، مشکلات و چالش های عمده سکتور زراعت و انکشاف دهات کشور معلومات ضروری را فرا میگیرند. همچنان با روش و طریقه های انجام دادن تحقیقات علمی، مطالعات مختلف ارزیابی های پروژه ها، مطالعه امکان پذیری، مطالعه چالش های و فرصت های سکتور زراعت و دهات، سروی های تکنیکی، تحلیل و تجزیه ارقام، نوشتن راپور های علمی، و ارائه سیمینار های علمی و مونوگراف ها آشنایی حاصل میکند.

نیاز سنجی

برنامه نیازسنجی به هدف بررسی میزان مطابقت نصاب تحصیلی موجود پوهنخی های زراعت با انتظارات و نیازمندی های ذینفعان اعم از مفید بودن و کاربردی بودن مضامین، عصری و معیاری بودن مفردات، منابع تحصیلی، شناسایی نقاط ضعف و قوت نصاب تحصیلی پوهنخی های زراعت و همخوانی نصاب ها با معیار های بین المللی، راه اندازی گردیده بود. فعالیت های گروهی و تجزیه و تحلیل آن به هدف سنجش نیازهای اساسی جامعه و بازار کار و فراهم آوری فرصت های شغلی بیشتر برای فارغ التحصیلان رشته های مختلف پوهنخی های زراعت با توجه به اشباع شدن بازار کار تدویر گردید. نیاز سنجی برای تجدید نصاب رشته اقتصاد و توسعه زراعتی به اساس موارد زیر صورت گرفته است.

- نیازهای آموزشی در رشته اقتصاد و توسعه زراعتی.
- عصری سازی و مرور مفردات تمامی مضامین تخصصی اقتصاد و توسعه زراعتی.
- نیاز سنجی به اساس معیارهای مطرح شده علمی و نیاز های جامعه و بازار از جانب اشخاص ذیدخل (Stakeholders).
- بازنگری با در نظر داشت پیشنهادات پوهنتون های کشور و اشخاص ذیدخل (Stakeholders) در تجدید نصاب تحصیلی رشته اقتصاد و توسعه زراعتی.
- تجدید و انکشاف نصاب تحصیلی با در نظر داشت شیوه ها و مدل های جدید آموزشی محصل محوری یعنی (OBE-SCL).

معرفی محتوی

أ. مدت دوره تحصیلی: برای دوره لیسانس دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی پوهنخی زراعت چهار سال (هشت سمستر تحصیلی ۱۶ هفته ای) در نظر گرفته شده است.

ب. **کریدیت و کود نمبر مضامین:** در این نصاب تحصیلی مجموعاً ۱۴۳ کریدیت در گتگوری های چهارگانه تقسیم شده است.

ت. هر کریدیت در دروس نظری ۱۶ ساعت و در دروس عملی ۳۲ ساعت درسی را در بر می گیرد.

ث. **مضامین درسی (کتگوری ها و فیصدی آنها):** دوره لیسانس رشته اقتصاد و توسعه زراعتی ۱۴۳ کریدیت میباشد.

مضامین شامل در نصاب تحصیلی رشته اقتصاد و توسعه زراعتی به اساس ایجابات تخصصی رشته و الزامات سیستم کریدیت قرار ذیل تقسیم گردید:

- **مضامین اساسی:** ۵۲ کریدیت که ۳۲،۵۳ فیصد مجموع کریدیت های رشته را تشکیل میدهد.
- **مضامین تخصصی:** ۶۸ کریدیت که ۴۱،۵۱ فیصد مجموع کریدیت های رشته را تشکیل میدهد.
- **پوهنتون شمول:** ۲۰ کریدیت که ۱۲،۴۷ فیصد مجموع کریدیت های رشته را تشکیل میدهد.
- **مضامین اختیاری:** ۱۸ کریدیت که ۱۱،۳۱ فیصد مجموع کریدیت های رشته را تشکیل میدهد.
- **مضامین کار عملی و مونوگراف:** ۴ کریدیت که ۲،۵۱۶ فیصد مجموع کریدیت های این رشته را تشکیل میدهد.

مجموع			مضامین کار عملی و مونوگراف			مضامین اختیاری			مضامین پوهنتون شمول			مضامین تخصصی			مضامین اساسی		
فیصدی	تعداد کریدیت	تعداد مضامین	فیصدی	تعداد کریدیت	تعداد مضامین	فیصدی	تعداد کریدیت	تعداد مضامین	فیصدی	تعداد کریدیت	تعداد مضامین	فیصدی	تعداد کریدیت	تعداد مضامین	فیصدی	تعداد کریدیت	تعداد مضامین
۱۰۰	۱۶۵	۷۱	۲،۵۱۶	۴	۲	۱۱،۳۱	۲۱	۷	۱۲،۴۷	۲۰	۱۵	۴۱،۵۱	۶۸	۲۹	۳۲،۵۳	۵۲	۱۸

نوت: شایان ذکر است که از جمع (۷۱) مضمون (۷) مضمون اختیاری برای رشته های مختلف میباشد. محصل در مضامین اختیاری مختار میباشد که آنرا تعقیب میکند یا خیر؟ ولی به تعداد (۱۴۳) کریدیت را باید در طول دوره تحصیل تکمیل نماید.

موجودیت کار آموزی یا انترنشیپ و سیر علمی

مجموعاً در این نصاب ۷ کریدیت به کار های عملی که شامل فعالیت های مختلف منجمله کارهای

تحقیقی ساحوی و کتابخانه ای، کارهای لابراتواری کمپیوتر و سیر عملی میباشد، اختصاص داده شده.

دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی پوهنخی زراعت برنامه های ارتباطی و هماهنگی با وزارت خانه های زراعت، انکشاف دهات، اقتصاد و سایر ادارات و موسسات زراعتی را مورد توجه قرار داده است تا فارغان این دیپارتمنت فرصت های کار آموزی را در ادارات مختلف بدست بیاورند. سیر علمی و آموزشی در طول دوره تحصیل یکی از برنامه های عمده آموزشی میباشد که در حد توان و به پیمانانه موجودیت امکانات محصلین به شکل گروپی و گاهی به شکل انفرادی از فعالیت ها و برنامه های موسسات مختلف بازدید بعمل می آورند تا از یک سو ارتباط موثر میان محصلین و ادارات و نهاد های کاری بوجود آید و از سوی دیگر دانش و تجارب عملی محصلین ارتقا یابد. همچنان تحقیقات ساحوی نیز در کارهای عملی گنجانیده شده است.

تناسب کارهای عملی و نظری

مضامین دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی مخصوصاً آن‌های که ایجاب کارهای عملی و ساحوی را مینمایند در یک هفته در برگیرنده دو ساعت کریدیتی لکچر و یک ساعت کار ساحوی می باشند که هر ساعت کریدیتی کار ساحوی معادل دو ساعت کریدیتی لکچر میباشد. در ضمن برنامه های سیر علمی و نیز پروژه های تحقیقی در نصاب تحصیلی جدید چهار کریدیت در نظر گرفته شده است که خود بیان گر متمرکز بودن کار های ساحوی و عملی میباشد. دیپارتمنت باورد دارد که آموزش در عمل پروسه یادگیری را ساده تر و موثرتر میسازد. لذا روی برنامه های عملی توجه زیاد مبذول داشته است.

روش های آموزش و تدریس

روش های آموزش و تدریس در این دیپارتمنت نظر به خصوصیات مضامین متفاوت بوده و در مجموع روش های بهتری که متمرکز به محصل محوری باشد مورد توجه میباشد:

- مضامین بصورت عموم به شکل لکچر و استفاده از پاورپاینت، ضمیمه تهیه مواد درسی و ممد درسی مرتبط به موضوع اجراء گردیده، تدریس میگردد.
- در جریان دروس به منظور تقویه روند یادگیری محصلان، استفاده از راهکارهای علمی که اذهان محصلین را بیشتر به تکاپو وامیدارد، مانند مطالعات بالمثل (Interactively Manner) یا ایراد سوالات و پرسشهای مورد استفاده صورت میگردد. همچنان سهیم سازی محصلین در پروسه تدریس محصل محوری.
- کار های گروهی و صنفی و کار خانگی از روش های دیگری آموزش در دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی میباشد.
- نظر به خصوصیات مضامین آموزش به صورت عملی و نظری به پیش برده میشود که در اکثر مضامین کار های ساحوی و عملی مورد توجه اساتید میباشد.

شیوه های ارزیابی محصلان

اعضای کادر علمی دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی از شیوه های مختلف ارزیابی برای فهم میزان درک و یادگیری محصلین استفاده می نمایند که شامل ارائه کار های گروهی، کار خانگی، کار های صنفی و ساحوی در جریان سمستر و نیز امتحان های صنفی، امتحان وسط سمستر و امتحان پایان سمستر میباشد. آماده نمودن پاورپاینت ها روی موضوعات مختلف، ارزیابی موضوعات و نحوه ارائه آن توسط اساتید شکل دیگری از ارزیابی از میزان درک و عمل محصلین میباشد.

پالیسی حاضری

- حضور منظم محصل در تمام جلسات درسی نظری و عملی حتمی است.
- محصلین مطابق لایحه وزارت تحصیلات عالی صرف تا ۲۵٪ غیر حاضری نموده می توانند.
- بیشتر از ۲۵٪ غیر حاضری باعث محرومی از امتحان نهایی مضمون می گردد.

پالیسی نمره دهی

نحوه ارزیابی در مضامین دو کریدیته مطابق لایحه امتحانات قرار ذیل صورت می گیرد:

- کارهای خانگی و عملی ۱۰٪
- امتحان وسط سمستر ۲۰٪
- امتحان نهایی سمستر ۷۰٪
- مجموع = ۱۰۰٪

نحوه ارزیابی در مضامین سه کریدیته مطابق لایحه امتحانات قرار ذیل صورت می گیرد:

- کارهای عملی (لابراتوار، بازدید از ساحه، فعالیت های ساحوی و تحقیقی) مضمون ۲۰٪
- امتحان وسط سمستر ۲۰٪
- امتحان نهایی سمستر ۶۰٪
- مجموع = ۱۰۰٪

وزارت تحصیلات عالی

پوهنځی زراعت

نصاب درسی صنوف اول و دوم عمومی

جدول توحیدی مضامین هشت سمستر

معرفی جدول: دوره لیسانس اقتصاد و توسعه زراعتی در هشت سمستر تحصیلی ۱۶ هفته ای با سیستم کرایدیت برگزار میگردد. دوره لیسانس دیپارتمنت اقتصاد و توسعه زراعتی مجموعاً ۱۴۳ کرایدیت را دارا می باشد.

سمستر (1) (سال اول سمستر اول)											
ملاحظات	مضامین پیش شرط	دیپارتمنت و پوهنځی عهده دار تدریس آن	تعداد کرایدیت	ساعات درسی				کتگوری مضمون	کود	مضمون	شماره
				عمومی	تخصصی	مجموعی	نظری				
	ندارد	شرعیات	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول		ثقافت اسلامی (1)	1
	ندارد	انگلیسی، ادبیات	2	2	0	0	2	پوهنتون شمول		لسان انگلیسی عمومی (1)	2
	ندارد	تاریخ، علوم اجتماعی	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول		تاریخ معاصر افغانستان (1)	3
	ندارد	کیمیا، ساینس	3	4	0	2	2	اساسی		کیمیای عمومی	4
	ندارد	اگرونومی، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgAgron 111	نباتات عمومی	5
	ندارد	علوم حیوانی، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgAnSc 112	زولوژی عمومی	6
	ندارد	ریاضی، ساینس	2	2	0	0	2	اساسی		ریاضیات عمومی	7
	ندارد	کمپیوتر ساینس	2	3	0	2	1	پوهنتون شمول		آموزش کمپیوتر(1)	8
			17	21	0	8	13			مجموعه	

شماره	مضامین اختیاری	کود	تعداد کرایدیت
1			
2			
3			

شماره	نوع مضمون	کرایدیت	فیصدی نظر به مجموع کرایدیت ها
1	پوهنتون شمول	6	3.727%
2	تخصصی	0	0.000%
3	اساسی	11	6.832%
4	اختیاری	0	0.000%
	مجموعه	17	10.559%

سمستر (2) (سال اول سمستر دوم)											
ملاحظات	مضامین پیش شرط	دیپارتمنت و پوهنخی عهده دار تدریس آن	تعداد کریڈیت	ساعات درسی				کتابگوری مضمون	کود	مضمون	شماره
				مجموع	سنٹر	عملی	نظری				
	ثقافت اسلامی 1	شرعیات	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول		ثقافت اسلامی (2)	1
	انگلیسی 1	انگلیسی، ادبیات	2	2	0	0	2	پوهنتون شمول		لسان انگلیسی عمومی (2)	2
	ندارد	فزیک، ساینس	2	2	0	0	2	اساسی		فزیک	3
	کیمیای عمومی	کیمیا، ساینس	3	4	0	2	2	اساسی		کیمیای عضوی	4
	نباتات عمومی	جنگلداری، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgFNR 213	سیستماتیک نباتی	5
	ندارد	جنگلداری، زراعت	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول	AgFNR 214	حفاظت محیط زیست	6
	آموزش کمپیوتر(1)	کمپیوتر ساینس	2	3	0	2	1	پوهنتون شمول		آموزش کمپیوتر (2)	7
	ندارد	تکنالوژی غذایی، زراعت	2	2	0	0	2	پوهنتون شمول	AgFT 215	مصونیت غذایی	8
	ندارد	اقتصاد و توسعه زراعتی	3	4	0	2	2	اساسی	AgEcEx 216	مبادی ترویج زراعتی	9
			19	23	0	8	15			مجموعه	

شماره	نوع مضمون	کریڈیت	فیصدی نظر به مجموع کریڈیت ها	شماره	مضامین اختیاری	کود	تعداد کریڈیت
1	پوهنتون شمول	8	4.969%	1	مدیریت فارم های مالداری	AgAnSc 217	2
2	تخصصی	0	0.000%	2			
3	اساسی	11	6.832%	3			
4	اختیاری	2	1.242%				
	مجموعه	21	13.043%				

سمستر (3) (سال دوم سمستر اول)

ملاحظات	مضامین پیش شرط	دیپارتمنت و پوهنخی عهده دار تدریس آن	تعداد کردیت	ساعات درسی				کنگوری مضمون	کود	مضمون	شماره
				مجموع	سناز	عملی	نظری				
	ثقافت اسلامی (2)	شرعیات	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول		ثقافت اسلامی (3)	1
	لسان انگلیسی عمومی (2)	انگلیسی، ادبیات	2	2	0	0	2	تخصصی		لسان انگلیسی (3)	2
	ندارد	خاکشناسی، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgSS 318	مبادی خاکشناسی	3
	ندارد	اگرونومی، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgAgron 319	مبادی ماشین آلات زراعتی	4
	ندارد	علوم حیوانی، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgAnSc 320	مایکروبیولوژی	5
	ندارد	علوم حیوانی، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgAnSc 321	مبادی مالداري	6
	ندارد	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 317	حسابداری زراعتی	7
			17	21	0	8	13			مجموعه	

تعداد کردیت	کود	مضامین اختیاری	شماره	فیصدی نظر به مجموع کردیت ها	کردیت	نوع مضمون	شماره
3	AgBT 323	بایوتکنالوژی	1	0.629%	1	پوهنتون شمول	1
3	AgFT 324	مبادی علم و تکنالوژی مواد غذایی	2	2.516%	4	تخصصی	2
3	AgABM 531	مبادی تجارت محصولات زراعتی	3	7.547%	12	اساسی	3
				1.887%	3	اختیاری	4
				12.579%	20	مجموعه	

سمستر (4) (سال دوم سمستر دوم)

ملاحظات	مضامین پیش شرط	دیپارتمنت و بوهنخی عهده دار تدریس آن	تعداد کردیت	ساعات درسی				گروهی مضمون	کود	مضمون	شماره
				مجموع	سنتز	عملی	نظری				
	ثقافت اسلامی (3)	شرعیات	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول		ثقافت اسلامی (4)	1
	لسان انگلیسی (3)	انگلیسی، ادبیات	2	2	0	0	2	تخصصی		لسان انگلیسی (4)	2
	ندارد	حفاظه نباتات، زراعت	3	3	0	2	2	اساسی	AgPP 425	مبادی علم حشرات	3
	ندارد	اگرانومی، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgAgron 426	مبادی نباتات مزروعی	4
	ندارد	هارتیکلچر، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgHort 427	مبادی هارتیکلچر	5
	ندارد	اقتصاد و توسعه زراعتی	3	4	0	2	2	اساسی	AgEcEx 418	مبادی اقتصاد زراعتی	6
	ندارد	جنگلداری و منابع طبیعی، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgFNR 429	اساسات جنگل داری	7
	مایکروبیولوژی	حفاظه نباتات، زراعت	3	4	0	2	2	اساسی	AgPP 430	مبادی علم امراض نباتی	8
			21	26	0	12	15			مجموعه	

تعداد کردیت	کود	مضامین اختیاری	شماره	فیصدی نظر به مجموع کردیت ها	کردیت	نوع مضمون	شماره
			1	0.629%	1	پوهنتون شمول	1
			2	1.258%	2	تخصصی	2
			3	11.321%	18	اساسی	3
				0.000%	0	اختیاری	4
				13.208%	21	مجموعه	

سمستر (5) (سال سوم سمستر اول)

شماره	مضمون	کود	مضمون کنگوری	ساعات درسی				تعداد کردیت	مضمین پیش شرط	ملاحظات
				نظری	عملی	سنتز	مجموع			
1	اسلامی ثقافت (5)		پوهنتون شمول	1	0	0	1	1	اسلامی ثقافت (4)	
2	زراعت پایدار	AgAgron 536	تخصصی	2	0	0	2	2	ندارد	
3	مدیریت فارم	AgEcEx 519	تخصصی	2	0	0	2	2	مبادی اقتصاد زراعتی	
4	اقتصاد انکشاف زراعتی	AgEcEx 520	تخصصی	2	0	0	2	2	مبادی اقتصاد زراعتی	
5	مبادی احصائیه زراعتی	AgEcEx 521	تخصصی	2	2	0	4	3	مبادی اقتصاد زراعتی	
6	غذا و تغذیه	AgAnSc 544	تخصصی	2	2	0	4	3	ندارد	
7	اقتصاد کلان / PPP	AgEcEx 522	تخصصی	2	0	0	2	2	مبادی اقتصاد زراعتی	
8	مدیریت پروژه	Ag EcEx 523	تخصصی	2	0	0	2	2	ندارد	
								17		مجموعه

شماره	نوع مضمون	کردیت	فیصدی نظر به مجموع کردیت ها	شماره	مضمین اختیاری	کود	تعداد کردیت
1	پوهنتون شمول	1	0.629%	1	زراعت مناطق خشک	AgAgron531	2
2	تخصصی	16	10.063%	2			
3	اساسی	0	0.000%	3			
4	اختیاری	2	1.258%				
		19	11.950%	مجموعه			

سمستر (6) (سال سوم سمستر دوم)

ملاحظات	مضامین پیش شرط	دیپارتمنت و پوهنخی عهده دار تدریس آن	تعداد کریڈیت	ساعات درسی				کنگوری مضمون	کد	مضمون	شماره
				مجموع	سنتز	عملی	نظری				
	ثقافت اسلامی (5)	شرعیات	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول		ثقافت اسلامی (6)	1
	مبادی اقتصاد زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 624	بازاریابی محصولات زراعتی	2
	مبادی اقتصاد زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 625	سازمان های دهقانی	3
	مبادی احصائیه زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 626	روش تحقیق	4
	مبادی اقتصاد زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 627	پلانگذاری پروگرام های زراعتی	5
	مبادی ترویج	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 628	جامعه شناسی روستائی	6
	مبادی اقتصاد زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	3	3	0	0	3	تخصصی	AgEcEx 629	مدیریت معاملات زراعتی	7
	مبادی احصائیه زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	3	4	0	2	2	تخصصی	AgEcEx 630	روشهای احصائیوی	8
			17	18	0	2	16			مجموعه	

شماره	نوع مضمون	کریڈیت	فیصدی نظر به مجموع کریڈیت ها	شماره	مضامین اختیاری	کود	تعداد کریڈیت
1	پوهنتون شمول	1	0.629%	1	مبادی وراثت	AgBT 632	3
2	تخصصی	16	10.063%	2	علم چراگاه	AgFNR 642	2
3	اساسی	0	0.000%	3			
4	اختیاری	3	1.887%				
	مجموعه	20	12.579%				

سمستر (7) (سال چهارم سمستر اول)											
ملاحظات	مضامین پیش شرط	دبیرتمنت و پوهنخی عهده دار تدریس آن	تعداد کردیت	ساعات درسی				کد	مضمون	شماره	
				مجموع	سنتز	عملی	نظری				
	ثقافت اسلامی (6)	شرعیات	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول	ثقافت اسلامی (7)	1	
	ندارد	خاکشناسی، زراعت	3	4	0	2	2	تخصصی	AgSS 741	اساسات آبیاری	2
	مبادی اقتصاد زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 731	اقتصاد تولید زراعتی	3
	اقتصاد کلان و بازاریابی محصولات زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 732	تجارت بین المللی محصولات زراعتی	4
	مبادی نباتات مزروعی	اگرانومی، زراعت	3	4	0	2	2	تخصصی	AgAgron 743	غله جات	6
	مبادی ترویج	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 733	انتشار و قبول نوآوری ها	7
	مبادی ترویج	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	4	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 734	انکشاف دهات	8
	روش تحقیق و روش های احصاییوی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 735	مونوگراف	9
			17	21	0	4	15			مجموعه	

شماره	نوع مضمون	کردیت	فیصدی نظر به مجموع کردیت ها	شماره	مضامین اختیاری	کود	تعداد کردیت
1	پوهنتون شمول	1	0.629%	1			
2	تخصصی	17	10.692%	2			
3	اساسی	0	0.000%	3			
4	اختیاری	0	0.000%				
	مجموعه	18	11.321%				

سمستر (8) (سال چهارم سمستر دوم)

ملاحظات	مضامین پیش شرط	دیپارتمنت و پوهنخی عهده دار تدریس آن	تعداد کردیت	ساعات درسی				مضمون	کد	مضمون	شماره
				مجموع	ساز	عملی	نظری				
	ثقافت اسلامی (7)	شرعیات	1	1	0	0	1	پوهنتون شمول		ثقافت اسلامی (8)	1
	مبادی هارتيکلچر	بايو تکنالوژی، زراعت	3	4	0	2	2	تخصصی	Ag Hort 844	ذخيره و پروسس محصولات هارتيکلچری	2
	مبادی اقتصاد زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	Ag EcEx 836	مدیریت تمویل زراعتی	3
	نباتات مزورعی	اگرانومی، زراعت	3	4	0	2	2	تخصصی	AgAgron 846	نباتات صنعتی	4
	اقتصاد کلان	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 837	پالیسی های زراعتی	5
	مبادی اقتصاد زراعتی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 838	اقتصاد منابع طبیعی	6
	ندارد	خاکشناسی، زراعت	3	4	0	2	2	تخصصی	AgSS 848	حفاظت خاک و آب	7
	روش تحقیق و روش های احصائیوی	اقتصاد و توسعه زراعتی	2	2	0	0	2	تخصصی	AgEcEx 735	مونوگراف	8
			18	21	0	6	15			مجموعه	

تعداد کردیت	کود	مضامین اختیاری	شماره	فیصدی نظر به مجموع کردیت ها	کردیت	نوع مضمون	شماره
3	AgBM844	مدیریت منابع بشری	1	0.629%	1	پوهنتون شمول	1
			2	10.692%	17	تخصصی	2
			3	0.000%	0	اساسی	3
				1.887%	3	اختیاری	4
				13.208%	21	مجموعه	